

Graaf houdt zich op dit moment bezig met theater- en filmmuziek, in combinatie met het slagwerk-solorepertoire.

Cappella Amsterdam werd in 1970 opgericht door dirigent Jan Boeke en organist Bernhard Winsemius. Het koor legde zich in zijn begintijd toe op de uitvoering van vocale muziek uit de zestiende en zeventiende eeuw, waarbij het werk van Jan Pieterszoon Sweelinck een centrale plaats innam. Daarna richtte men het vizier steeds meer op de twintigste-eeuwse muziek. In 1990 droeg Jan Boeke de artistieke leiding van Cappella Amsterdam, dat achttien vaste leden telt, over aan Daniel Reuß.

Colofon

Dit is een uitgave van het Holland Festival.
Kleine-Gartmanplantsoen 21
1017 RP Amsterdam
telefoon 020.627 65 66
telefax 020.620 34 59

de Volkskrant

holland festival

Radio Kamerorkest

Groot Omroepkoor

Cappella Amsterdam

muzikale leiding: Pierre Bartholomée
en Daniel Reuß

**Werken van
Pierre Bartholomée,
Ton de Leeuw,
Henri Pousseur**

11 juni 1993, 20.15 uur
Beurs van Berlage, Amsterdam
Wang Zaal

Het concert is om circa 22.30 uur afgelopen.
Het wordt rechtstreeks uitgezonden op Radio 4.

Coproduktie Holland Festival, Radio 4.
Deze produktie komt tot stand met steun van
het Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele
Omroepprodukties.

Pierre Bartholomée
(1937)

Fancy as a Ground (1981)
(Nederlandse première)

Radio Kamerorkest
muzikale leiding: Pierre Bartholomée

Cinq Hymnes (1988) voor koor, twee
piano's en slagwerk

O mon coeur
Regarde
Le son des cloches invisibles
Silence
La source de toute musique

Cappella Amsterdam
muzikale leiding: Daniel Reuß
Ivo Janssen, piano
Robert Nasveld, piano
Johan Faber, percussie
Daniel de Graaf, percussie

pauze

Dichterliebesreigentraum (1992), voor
sopraan, bariton, twee piano's, koor en
kamerorkest (wereldpremière, opdracht
van de NOS-Radio in het kader van de
Edu Verhulst Memorial)

Radio Kamerorkest
Groot Omroepkoor
muzikale leiding: Pierre Bartholomée
Marianne Pousseur, sopraan
Peter Harvey, bariton
Brigitte Focroule, piano
Alice Ader, piano

Ton de Leeuw
(1926)

Henri Pousseur
(1929)

Pierre Bartholomée – *Fancy as a Ground*

Pierre Bartholomée, Belgisch pianist, componist en (sinds 1977) vaste dirigent en artistiek leider van het Orchestre Philharmonique de Liège, schreef *Fancy as a Ground* in 1981. Het is een kort stuk dat wortelt in een ouder werk, *Fancy* voor harp. *Fancy as a Ground*, zegt de componist, 'neemt de vorm aan, met een zekere fantasie, van een reeks herhalingen'. Het stuk behoort tot een groep door Henri Pousseur beïnvloede composities.

Fancy as a Ground werd geschreven voor en in première gebracht door het Ensemble InterContemporaine, onder leiding van de componist, in 1981.

Ton de Leeuw – *Cinq Hymnes*

Kabir, dichter en musicus uit het vijftiende-eeuwse India, was een van die geïnspireerde zieners die zijn tijdgenoten een andere werkelijkheid voorhielden dan die van een door godsdienstige en raciale twisten verscheurde samenleving. Hij was ook een mysticus, en het is vooral dit aspect dat in de gekozen, in het Frans vertaalde teksten naar voren komt: mystieke verzen van een hymnische vervoering en met veel verwijzingen naar de sacrale betekenis van muziek. Zo zijn vijf koorstukken ontstaan, alle van dezelfde geest doortrokken, maar ieder met een eigen karakter en bezetting. De *Cinq Hymnes* werden gecomponeerd in 1987-1988 voor het 25-jarige jubileum van de Kurt Thomas Stichting. De première vond plaats in Den Haag op 15 juli 1989.

(Uit de inleiding van Ton de Leeuw in de *Holland Festival Almanak*.

Deze almanak is bij alle concerten en in de betere boekhandels verkrijgbaar voor f 24,50.)

Cinq Hymnes

I – O mijn hart

O mijn hart! De opperste Geest, de almachtige Meester, is vlak bij jou: ontwaak!

Werp je aan de voeten van de Geliefde; want jouw Heer bevindt zich heel dicht bij je.

Ontelbare eeuwen heb je geslapen; wil je vanmorgen niet wakker worden?

II – Kijk

O broeder, kijk, de Heer is in deze vaas, die mijn lichaam is.

De schaduw van de avond dalen dicht en diep neer.

Open je raam voor de ondergaande zon en verlies je in de hemel van de liefde.

III – De klank van de onzichtbare klokken

Daar doet zich het geluid van de onzichtbare klokken horen.

Dag en nacht vult het muzikale koor de hemelen.

Daar straalt heel de ruimte van licht.

Heel de hemel vult zich met geheimzinnige muziek.

De melodie van de liefde klimt almaar hoger.

IV – Stilte

Kabir zegt:

Alle dingen zijn geschapen door God.

De liefde is Zijn lichaam.

Zijn vorm is oneindig en onpeilbaar.

Hij is de adem, het woord, de gedachte.

Hij is het zuivere Zijn.

Hij is de zon, het licht.

Hij doordrenkt alle bewustzijn, alle vreugde, alle smart.

Stel je ziel gerust en beschouw deze pracht in stilte.

V – De bron van alle muziek

O vriend, het lichaam is Zijn lier.

Hij spant de snaren en laat de melodie van het Oneindige klinken.

Hij is de bron van alle muziek.

Luister naar de trommels van de Eeuwigheid.

Ik hoor de melodie van Zijn fluit en ik ben mijzelf niet meer meester.

Liefdesliederen vullen de dagen en nachten met muziek.

Het leven en de dood dansen op het ritme van Zijn dans. De bergen en de aarde dansen op het ritme van Zijn dans.

Te midden van geschater en gesnik danst de mensheid.

Kabir

Vertaling uit het Frans: Peter Bergsma

Henri Pousseur – *Dichterliebesreigentraum*

Henri Pousseur (1929) behoorde rond 1960 tot de voorhoede van de Europese avant-garde. Zijn naam werd in één adem genoemd met die van Nono, Boulez, Stockhausen, Berio en Maderna. Vanaf het prille begin van zijn compositorische activiteiten richtte Pousseur zich op het experiment en zocht naar steeds weer nieuwe uitdrukkingsvormen. De opera *Votre Faust* – waarin Pousseur overigens nog vóór Berio's *Sinfonia* op grote schaal muzikale citaten verwerkte – betekende een soort keerpunt in zijn oeuvre. Hij ontwikkelde de rijkere, meer harmonieuze stijl vol originele en vervoerende timbres die zijn latere werken kenmerkt.

Pousseur is het afgelopen decennium enigszins verdwenen uit het blikveld van de internationale muziekwereld. Hij heeft volop gecomponeerd, maar zich daarnaast tot 1988 als directeur van het conservatorium van zijn geboortestad Luik intensief beziggehouden met de rol van de muziek in de samenleving.

Dichterliebesreigentraum is een persoonlijk commentaar op de liederencyclus *Dichterliebe* van Robert Schumann uit 1840.

Het libretto van *Dichterliebesreigentraum* is verkrijgbaar voor f 2,- aan de zaal.

Biografieën

De pianist, componist en dirigent **Pierre Bartholomée** was in de periode 1962-'75 artistiek leider van het Ensemble Musique Moderne, waarmee hij tal van concertreizen maakte in Europa. In 1977 werd hij artistiek directeur en chefdirigent van het Orchestre Philharmonique de Liège. Hij breidde het repertoire van dit orkest uit met minder bekende werken uit het klassieke en romantische repertoire. Hij gaf bijzondere aandacht aan hedendaagse muziek en toonde zich ook een pleitbezorger van Belgische muziek. Pierre Bartholomée is ook veelvuldig actief als gast-dirigent, onder andere bij de orkesten van Oslo en Montréal.

6 Al tijdens haar studie aan het conservatorium van Luik zong de sopraan **Marianne Pousseur** bij Collegium Vocale en La Chapelle Royale, beide onder leiding van Philippe Herreweghe. Ze werkte onder meer mee aan een film van de RTBF over *Pierrot Lunaire* en deed datzelfde stuk in 1988 met het Schönberg Ensemble. Ook trad zij op met groepen als Musique Oblique en het Ensemble InterContemporaine onder Pierre Boulez. Marianne Pousseur is oprichtster van het Helix Ensemble, een vocale groep die zich richt op hedendaagse muziek.

De bariton **Peter Harvey** treedt regelmatig op met vroege-muziekensembles als London Baroque, La Chapelle Royale, Collegium Vocale en St James Baroque Players, waarmee hij vorig jaar op het festival van Aldeburgh Telemanns *Matthäuspassion* uitvoerde. Daarnaast is hij actief in het opera-repertoire (hij trad onder meer op in Glyndebourne en tijdens het festival van

Montpeiller) en de hedendaagse muziek. Zo zong hij de rol van St John in de televisie-première van John Taveners *Cry of the Ikon*.

Brigitte Foccroule studeerde piano, kamermuziek en muziektheorie aan het conservatorium van Luik. Zij speelt werken uit het grote klassieke en romantische repertoire, maar treedt daarnaast ook op met gereputeerde ensembles op het gebied van de hedendaagse muziek, zoals Musique Nouvelle de Liège en Accroche-notes uit Straatsburg. Haar discografie bevat onder meer cd's van Schönbergs *Pierrot Lunaire* en werken van Henri Pousseur en Georges Aperghis.

De Franse pianiste **Alice Ader** won in 1967 de tweede prijs tijdens het Marguerite Long pianoconcours. Daarna begon zij een intensieve concertpraktijk die haar naar tal van Europese podia voerde, waaronder het Wiener Konzerthaus en het Mozarteum in Salzburg. Alice Ader, die ook als begeleidster optreedt bij liedrecitals, concentreert zich de laatste jaren op cd-opnamen. Haar repertoire reikt daarbij van de Weense klassieken tot hedendaagse componisten als Messiaen en Stockhausen.

Het **Groot Omroepkoor** van het NOB werd vrijwel gelijktijdig met de radio-orkesten direct na de Tweede Wereldoorlog opgericht. Met zijn 79 vocalisten is het een van de grootste professionele koren van Europa. Evenals de orkesten van het NOB staat het Groot Omroepkoor allereerst ten dienste van de Nederlandse omroepen, die voor de uitvoering van hun muziekprogramma's - van barok tot avant-garde - kunnen beschikken over het koor, in verschillende formaties. Veel koorle-

den verlenen bovendien solistische medewerking aan concerten. Het Groot Omroepkoor werkt regelmatig samen met orkesten als het Koninklijk Concertgebouworkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Het staat onder leiding van gerenommeerde dirigenten als Kenneth Montgomery, Edo de Waart, Jean Fournet, Bernhard Haitink, Henry Lewis en Riccardo Chailly. Chef-dirigent is Robin Gritton.

Het uit negenendertig musici bestaande **Radio Kamerorkest** is een internationaal gerenomeerd ensemble, vooral op het gebied van de hedendaagse muziek. Het repertoire bestaat voor bijna de helft uit muziek van de twintigste eeuw, en het orkest geeft regelmatig premières van Nederlandse composities. Ernest Bour, van 1975 tot 1987 chefdirigent, heeft een belangrijk stempel gedrukt op de ensemblecultuur, niet alleen op het gebied van de hedendaagse muziek, maar ook op dat van de klassieken, in het bijzonder de symfonieën van Beethoven. Vele gastdirigenten van naam hebben met het orkest samengewerkt, onder wie David Atherton, Ton Koopman, Hans Vonk, Lothar Zagrosek, Jean Fournet, Kent Nagano en Bernhard Klee. Chefdirigent van het Radio Kamerorkest is Frans Brüggem.

Daniel Reuß (1961) - als zanger gevormd in de traditie van de Cappella Amsterdam - studeerde koor- en orkestdirectie bij onder meer Bernhard Schuurman aan het conservatorium van Rotterdam en behaalde in 1987 het diploma Uitvoerend Musicus. Hij heeft zich gespecialiseerd in de vocale muziek van Orlando di Lasso. Naast de zestiende- en zeventiende-eeuwse muziek, heeft de muziek van deze eeuw zijn bijzondere belangstelling.

Ivo Janssen studeerde piano bij Jan Wijn aan het Sweelinck Conservatorium in Amsterdam. In oktober 1986 won hij de eerste prijs op het Tromp Piano Concours en in 1987 was hij halve finalist bij het Koningin Elisabeth Concours. In het seizoen 1990-'91 had hij in het Concertgebouw een eigen kamermuziek-serie met werken van Brahms en Hindemith. Ivo Janssen, die een veelgeprezen cd-opname maakte van Hindemiths *Ludus Tonalis*, speelt veel hedendaagse muziek. Tal van componisten schreven stukken voor hem.

Robert Nasveld studeerde compositie bij Joep Straesser en Ton Bruynèl (elektronische muziek) en piano bij Herman Uhlhorn, Sas Bunge en Polo de Haas. Hij heeft zich gespecialiseerd in het twintigste-eeuwse repertoire, met een accent op Amerikaanse en Russische muziek. Zijn interpretaties van de muziek van George Crumb leidden onder andere tot uitnodigingen voor de Warschauer Herbst 1990 en Festival Alternativa Moskou 1991.

De slagwerker **Johan Faber** studeerde aan het Sweelinck Conservatorium in Amsterdam. Na zijn cum laude eindexamen in 1985 oriënteerde hij zich hoofdzakelijk op de hedendaagse muziek en in het bijzonder op het repertoire voor soloslagwerk en op kleine bezettingen. Johan Faber werkt samen met musici als Harry Sparnaay, Frances Marie Utti en John Kenney.

De slagwerker **Daniel de Graaf** studeerde aan het Gronings Conservatorium bij Rein Niemeyer en Martin Vijver. Momenteel studeert hij aan het Utrechts Conservatorium bij Johan Faber en Robert van Sice. Hij speelde onder meer in het Nederlands Studenten Orkest en het Wereld Jeugd Orkest. Daniel de